

03/FH/CC/M-2023-33

Booklet Series

Candidate's Roll Number

--	--	--	--	--	--

D

Serial No.

400003

Question Booklet

SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE

Time Allowed : 2 Hours

Maximum Marks : 100

Read the following instructions carefully before you begin to answer the questions.

IMPORTANT INSTRUCTIONS

1. This Question Booklet contains **100** questions in all.
2. **All** questions carry equal marks.
3. Attempt **all** questions.
4. **Immediately after commencement of the examination, you should check up your Question Booklet and ensure that the Question Booklet Series is printed on the top right-hand corner of the Booklet. Please check that the Booklet contains 16 printed pages including two pages (Page Nos. 14 and 15) for Rough Work and no page or question is missing or unprinted or torn or repeated. If you find any defect in this Booklet, get it replaced immediately by a complete Booklet of the same series.**
5. You must write your Roll Number in the space provided on the top of this page. Do not write anything else on the Question Booklet.
6. An Answer Sheet will be supplied to you separately by the Invigilator to mark the answers. **You must write your Name, Roll No., Question Booklet Series and other particulars in the space provided on Page-2 of the Answer Sheet provided, failing which your Answer Sheet will not be evaluated.**
7. You should encode your **Roll Number** and the **Question Booklet Series A, B, C or D** as it is printed on the top right-hand corner of the Question Booklet with Black/Blue ink ballpoint pen in the space provided on **Page-2** of your Answer Sheet. **If you do not encode or fail to encode the correct series of your Question Booklet, your Answer Sheet will not be evaluated correctly.**
8. Questions and their responses are printed in Sanskrit. Each question comprises of **four** responses—(A), (B), (C) and (D). You are to select **ONLY ONE** correct response and mark it in your Answer Sheet. In case you feel that there are more than one correct response, mark the response which you consider the best. In any case choose **ONLY ONE** response for each question. Your total marks will depend on the number of correct responses marked by you in the Answer Sheet.
9. In the Answer Sheet, there are **four** circles—(A), (B), (C) and (D) against each question. To answer the questions, you are to mark with **Black/Blue ink ballpoint pen ONLY ONE** circle of your choice for each question. Select only one response for each question and mark it in your Answer Sheet. If you mark more than one circle for one question, the answer will be treated as wrong. **Use Black/Blue ink ballpoint pen only to mark the answer in the Answer Sheet. Any erasure or change is not allowed.**
10. You should not remove or tear off any sheet from the Question Booklet. You are not allowed to take this Question Booklet and the Answer Sheet out of the Examination Hall during the examination. **After the examination has concluded, you must hand over your Answer Sheet to the Invigilator.** Thereafter, you are permitted to take away the Question Booklet with you.
11. Failure to comply with any of the above instructions will render you liable to such action or penalty as the Commission may decide at their discretion.

ध्यान दें : अनुदेशों का हिन्दी रूपान्तर इस पुस्तिका के अन्तिम पृष्ठ पर छपा है।

SEAL

1. किरातार्जुनीयस्य सर्गसंख्या काऽस्ति?
 (A) षोडश
 (B) सप्तदश
 (C) अष्टादश
 (D) एकविंशतिः
2. किरातार्जुनीयस्य टीकाकारः निम्नलिखितेषु कोऽस्ति?
 (A) मल्लिनाथः
 (B) कुल्लूकभट्टः
 (C) रङ्गनाथः
 (D) श्रीधरः
3. मल्लिनाथकृता सर्वकषानाम्नी टीका कस्य महाकाव्यस्य विद्यते?
 (A) किरातार्जुनीयस्य
 (B) शिशुपालवधस्य
 (C) नैषधीयचरितस्य
 (D) जानकीहरणस्य
4. मेघदूतस्य रचयिता कोऽस्ति?
 (A) जयदेवः
 (B) भट्टिः
 (C) कालिदासः
 (D) कुमारदासः

5. रघुवंशे कति सर्गाः सन्ति?
 (A) 18
 (B) 16
 (C) 17
 (D) 19
6. शुद्धोदनस्य वर्णनं निम्नलिखितेषु कस्मिन् महाकाव्ये विद्यते?
 (A) बुद्धचरिते
 (B) रघुवंशे
 (C) सौन्दरनन्दे
 (D) जानकीहरणे
7. कनिष्कस्य सभायां निम्नलिखितेषु कः संस्कृतकविरासीत्?
 (A) कालिदासः
 (B) जयदेवः
 (C) अश्वघोषः
 (D) भारविः
8. कल्हणस्य का रचना प्रसिद्धा अस्ति?
 (A) विक्रमाङ्कदेवचरितम्
 (B) राजतरङ्गिणी
 (C) नवसहस्राङ्कचरितम्
 (D) कुमारपालचरितम्

9. राजतरङ्गिण्यां कस्य प्रदेशस्य इतिहासो विद्यते?

- (A) कश्मीरस्य
- (B) तैलंगस्य
- (C) पूर्वीभारतस्य
- (D) इन्द्रप्रस्थस्य

10. 'स्वप्नवासवदत्तम्' नाटकं कस्य रचना अस्ति?

- (A) कालिदासस्य
- (B) भवभूतेः
- (C) भासस्य
- (D) भट्टनारायणस्य

11. भासनाटकचक्रं सर्वप्रथमं कः उद्घाटितवान्?

- (A) ए. बी. कीय
- (B) पुसालकरः
- (C) देवधरः
- (D) टी. गणपतिशास्त्री

12. 'स्वप्नवासवदत्तम्' इत्यस्य नाटकस्य नायकः कोऽस्ति?

- (A) उदयनः
- (B) यौगन्धरायणः
- (C) आरुणिः
- (D) वीरभद्रः

13. 'स्वप्नवासवदत्तम्' इत्यस्मिन् नाटके पद्मिनी काऽस्ति?

- (A) वासवदत्तायाः सखी
- (B) उदयनस्य द्वितीया पत्नी
- (C) वासवदत्तायाः परिचारिका
- (D) वासवदत्तायाः भगिनी

14. स्वप्नवासवदत्ते नाटके कति अङ्काः सन्ति?

- (A) 6
- (B) 7
- (C) 5
- (D) 8

15. अभिज्ञानशाकुन्तले कति अङ्काः सन्ति?

- (A) 7
- (B) 6
- (C) 8
- (D) 10

16. दुष्यन्तशकुन्तलयोः प्रथमपरिचयः कस्मिन् अङ्केऽभवत्?

- (A) तृतीये
- (B) द्वितीये
- (C) प्रथमे
- (D) चतुर्थे

17. दुष्यन्तशकुन्तलयोः गान्धर्वविवाहः कस्मिन् अङ्केऽभवत्?

- (A) प्रथमे
- (B) द्वितीये
- (C) तृतीये
- (D) चतुर्थे

18. शकुन्तलायाः पतिगृहाय प्रस्थानं कस्मिन् अङ्केऽभवत्?

- (A) चतुर्थे
- (B) पञ्चमे
- (C) तृतीये
- (D) द्वितीये

19. शकुन्तलायाः वास्तविकः पिता कः आसीत्?

- (A) विश्वामित्रः
- (B) वसिष्ठः
- (C) कण्वः
- (D) मारीचः

20. दुष्यन्तशकुन्तलयोः पुनर्मेलनं कस्य आश्रमेऽभवत्?

- (A) विश्वामित्रस्य
- (B) कण्वस्य
- (C) मारीचस्य
- (D) वसिष्ठस्य

21. शकुन्तलायाः पुत्रस्य आश्रमे किं नाम प्रचलितम् आसीत्?

- (A) रिपुदमनः
- (B) अरिदमनः
- (C) केसरीदमनः
- (D) सर्वदमनः

22. कः नाटककारः स्वनाटकेषु आत्मानं 'पदवाक्यप्रमाणज्ञः' इत्यकथयत्?

- (A) विशाखदत्तः
- (B) भट्टनारायणः
- (C) भवभूतिः
- (D) शूद्रकः

23. निम्नलिखितेषु कतमः ग्रन्थः भवभूतेर्नास्ति?

- (A) वेणीसंहारः
- (B) मालतीमाधवः
- (C) महावीरचरितम्
- (D) उत्तररामचरितम्

24. उत्तररामचरितस्यान्ते कथायाः उपसंहारः कथं भवति?

- (A) सीता भूमौ प्रविशति
- (B) सीतारामयोः मेलनं भवति
- (C) रामः सीतां परित्यजति
- (D) सीता पुनर्वने गच्छति

25. मृच्छकटिकनाटकस्य रचयिता कोऽस्ति?

- (A) विशाखदत्तः
- (B) भवभूतिः
- (C) शूद्रकः
- (D) भट्टनारायणः

26. मृच्छकटिकस्य नायिका कोऽस्ति?

- (A) वासवदत्ता
- (B) वसन्तसेना
- (C) मदनिका
- (D) धूता

27. मौर्यकालस्य घटनाचक्रं निम्नलिखितेषु कस्मिन् नाटके वर्तते?

- (A) वेणीसंहारे
- (B) प्रतिज्ञायौगन्धरायणे
- (C) मुद्राराक्षसे
- (D) रत्नावल्याम्

28. 'कादम्बरी' कस्य रचना वर्तते?

- (A) दण्डिनः
- (B) बाणभट्टस्य
- (C) सुबन्धोः
- (D) धनपालस्य

29. निम्नलिखितासु रचनासु बाणभट्टस्य का रचना विद्यते?

- (A) वासवदत्ता
- (B) दशकुमारचरितम्
- (C) तिलकमञ्जरी
- (D) हर्षचरितम्

30. हर्षचरितस्य नायकः कोऽस्ति?

- (A) हर्षवर्धनः
- (B) चन्द्रापीडः
- (C) राज्यवर्धनः
- (D) गृहवर्मा

31. हर्षचरिते कति उच्छ्वासाः सन्ति?

- (A) 8
- (B) 10
- (C) 12
- (D) 7

32. कठोपनिषदनुसारं मनसः परं किम् अस्ति?

- (A) आत्मा
- (B) बुद्धिः
- (C) इन्द्रियाणि
- (D) अर्थाः

33. महतः परं किम् अस्ति?

- (A) पुरुषः
- (B) तन्मात्राः
- (C) अव्यक्तम्
- (D) महाभूतानि

34. “क्षुरस्य धारा निशिता दुरत्यया” इत्यत्र ‘निशिता’-शब्दस्य कोऽर्थः?

- (A) तीक्ष्णा
- (B) कुण्ठिता
- (C) धूमिला
- (D) भीषणा

35. भर्तृहरिमतानुसारं सुखतरं कः आराध्यते?

- (A) अज्ञः
- (B) विद्याभिमानी
- (C) मूर्खः
- (D) विशेषज्ञः

36. “न हि गणयति क्षुद्रो जन्तुः परिग्रहफल्गुताम्” इत्यत्र ‘फल्गुताम्’ शब्दस्य कोऽर्थः?

- (A) सुखम्
- (B) व्यर्थताम्
- (C) हर्षम्
- (D) खिन्नताम्

37. गीतानुसारं कस्य अभावः न विद्यते?

- (A) सतः
- (B) असतः
- (C) विषयस्य
- (D) संसारस्य

38. हन्यमाने शरीरे किं न हन्यते?

- (A) कर्मेन्द्रियाणि
- (B) पञ्चतन्मात्राः
- (C) ज्ञानेन्द्रियाणि
- (D) आत्मा

39. शस्त्राणि कं न छिन्दति?

- (A) शरीरम्
- (B) इन्द्रियाणि
- (C) आत्मानम्
- (D) वायुम्

40. “स्मरिष्यति त्वां न स बोधितोऽपि सन्” अभिज्ञानशाकुन्तले कस्येयम् उक्तिः?

- (A) दुर्वाससः
- (B) कण्वस्य
- (C) गौतम्याः
- (D) प्रियंवदायाः

41. “यास्यत्यद्य शकुन्तलेति” कथनमिदं कस्य विद्यते?

- (A) अनसूयायाः
- (B) कण्वस्य
- (C) प्रियंवदायाः
- (D) गौतम्याः

42. “नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम्”
इत्यस्मिन् वाक्ये ‘प्रियमण्डना’-शब्दस्य कोऽर्थः?

(A) आभूषणप्रिया

(B) उत्सवप्रिया

(C) वसन्तागमनम्

(D) वृक्षप्रिया

43. “कुरु प्रियसखीवृत्तिं सपत्नीजने” इत्यस्मिन् वाक्ये
‘सपत्नी’-पदस्य कोऽर्थः?

(A) शत्रुपत्नी

(B) प्रिया सखी

(C) पत्युः अन्या पत्नी

(D) शत्रुभावयुक्ता स्त्री

44. “तनयमचिरात् प्राचीवार्कं प्रसूय च पावनम्”
इत्यस्मिन् वाक्ये ‘प्राची’-शब्दस्य कोऽर्थः?

(A) पवित्रदिशा

(B) पश्चिमदिशा

(C) उत्तरदिशा

(D) पूर्वदिशा

45. “कश्चित् कान्ताविरहगुरुणा...” श्लोकेऽस्मिन्
‘गुरुणा’-पदं केन सह अन्वेति?

(A) यक्षेण

(B) शापेन

(C) प्रमत्तेन

(D) भर्त्रा

46. रामगिर्याश्रमेषु कः वासं चकार?

(A) मेघः

(B) यक्षस्य स्वामी

(C) यक्षः

(D) यक्षस्य अनुचरः

47. मेघदूतस्य पञ्चमे श्लोके ‘गुह्यक’-शब्दस्य कोऽर्थः?

(A) गुप्तचरः

(B) दूतः

(C) गुप्तः

(D) यक्षः

48. “जानामि त्वां प्रकृतिपुरुषं कामरूपं मघोनः”
इत्यस्मिन् वाक्ये ‘मघोनः’-पदस्य कोऽर्थः?

(A) इन्द्रस्य

(B) यक्षस्य

(C) मेघस्य

(D) वायोः

49. मेघस्य गन्तव्यं किम् आसीत्?

(A) रामगिर्याश्रमः

(B) उज्जयिनी

(C) अलकानगरी

(D) इन्द्रपुरी

50. “पुटपाकप्रतीकाशो रामस्य करुणो रसः”
उत्तररामचरिते कथनमिदं कस्य वर्तते?

- (A) तमसायाः
- (B) गोदावर्याः
- (C) गंगायाः
- (D) मुरलायाः

51. “स्पर्शः पुरा परिचितो नियतं स एव” कथनम् इदम्
उत्तररामचरिते कस्य विद्यते?

- (A) रामस्य
- (B) सीतायाः
- (C) मुरलायाः
- (D) गंगायाः

निर्देश : निम्नलिखितं श्लोकं पठित्वा पञ्च प्रश्नानाम् (52-
56) उत्तराणि देयानि—

एको रसः करुण एव निमित्तभेदाद्
भिन्नः पृथक्पृथगिवाश्रयते विवर्तान्।
आवर्तबुदबुदतरङ्गमयान् विकारा-
नम्भो यथा सलिलमेव हि तत्समस्तम्॥

52. श्लोकोऽयं कस्माद् ग्रन्थाद् उद्धृतः?

- (A) उत्तररामचरितात्
- (B) अभिज्ञानशाकुन्तलात्
- (C) मुद्राराक्षसात्
- (D) मृच्छकटिकात्

53. श्लोकोऽयं कस्य कथनम् अस्ति?

- (A) रामस्य
- (B) सीतायाः
- (C) तमसायाः
- (D) मुरलायाः

54. ‘विवर्त’-शब्दस्य कोऽर्थः?

- (A) विकारः
- (B) भ्रमः
- (C) अवस्तु
- (D) मिथ्यादृष्टिः

55. श्लोकेऽस्मिन् सलिलस्य कोऽपरः पर्यायवाची प्रयुक्तः?

- (A) आवर्तः
- (B) अम्भः
- (C) बुदबुदः
- (D) तरङ्गः

56. ‘आश्रयते’ इत्यस्मिन् पदे कः धातुः?

- (A) श्रय्
- (B) श्रे
- (C) श्रे
- (D) श्रि

निर्देश : निम्नलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा दश प्रश्नानाम् (57-66) उचितं विकल्पं चित्वा उत्तराणि देयानि—

गर्भेश्वरत्वम् अभिनवयौवनत्वम् अप्रतिमरूपत्वम् अमानुष-शक्तित्वञ्चेति महतीयं खल्वनर्थपरम्परा। सर्वाविनयानाम् एकैकमप्येषामायतनम्, किमुत समवायः। यौवनारम्भे च प्रायः शास्त्रजल-प्रक्षालननिर्मलापि कालुष्यमुपयाति बुद्धिः। अनुज्झितधवलतापि सरागैव भवति यूनां दृष्टिः। अपहरति च वात्येव शुष्कपत्रं समुद्भूतरजोभ्रान्तिर् अतिदूरम् आत्मेच्छया यौवनसमये पुरुषं प्रकृतिः। इन्द्रियहरिणहारिणी च सततमतिदूरन्तेयम् उपभोगमृगतृष्णिका। नवयौवनकषायितात्मनश्च सलिलानीव तान्येव विषयस्वरूपाण्यास्वाद्यमानानि मधुरतराण्यापतन्ति मनसः। नाशयति च दिङ्मोह इवोन्मार्गप्रवर्तकः पुरुषमत्यासज्जो विषयेषु।

57. एषः उपदेशः कस्मै दीयते?

- (A) पुण्डरीकाय
- (B) तारापीडाय
- (C) चन्द्रापीडाय
- (D) राजसेवकाय

58. गर्भेश्वरत्वम् इत्यस्य शब्दस्य कोऽर्थः?

- (A) गर्भकालाद् ऐश्वर्यशालित्वम्
- (B) शैशवकालाद् शासकत्वम्
- (C) बाल्यकालादेव बलवत्त्वम्
- (D) स्वभावादेव बलिष्ठत्वम्

59. अनर्थपरम्परा इत्यस्मिन् शब्दे कः समासः?

- (A) बहुव्रीहिः
- (B) द्वन्द्वः
- (C) षष्ठीतत्पुरुषः
- (D) सप्तमीतत्पुरुषः

60. आयतनम् इत्यस्य स्थाने कोऽन्यः शब्दः प्रयोक्तुं शक्यते?

- (A) विस्तारः
- (B) गृहम्
- (C) विपत्तिकारकम्
- (D) विनाशकारकम्

61. यूनाम् इत्यस्य पदस्य निर्वचनं किम्?

- (A) यूना + द्वितीया एकवचनम्
- (B) युव् + षष्ठी बहुवचनम्
- (C) यू + द्वितीया एकवचनम्
- (D) युवन् + षष्ठी बहुवचनम्

62. एकैकम् इत्यस्मिन् पदे कः सन्धिः?

- (A) वृद्धिः
- (B) गुणः
- (C) यण्
- (D) दीर्घः

63. इन्द्रियहरिणहारिणी इत्यस्मिन् पदे कोऽलंकारः?

- (A) उपमा
- (B) रूपकम्
- (C) अपह्नुतिः
- (D) दृष्टान्तः

64. दूरन्तेयम् इत्यत्र सन्धिविच्छेदः करणीयः—

- (A) दुरन्त + इयम्
- (B) दुरन्तः + इयम्
- (C) दुरन्ता + इयम्
- (D) दुरन्तः + अयम्

65. “सरागेव भवति यूनां दृष्टिः” इत्यस्मिन् वाक्ये कोऽलंकारः?

- (A) उपमा
- (B) रूपकम्
- (C) स्वभावोक्तिः
- (D) लुप्तोपमा

66. निम्नलिखितेषु यणसन्धेः उदाहरणं किम् अस्ति?

- (A) सलिलानीव
- (B) तान्येव
- (C) इवोन्मार्गप्रवर्तकः
- (D) आत्मेच्छया

67. द्वयोः तालिकयोः समुचितं मेलनं कुरुत—

तालिका—क

तालिका—ख

(i) अपरिणामोपशमो दारुणो लक्ष्मीमदः	(a) उत्तररामचरितम्
(ii) न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजन-चित्तमाराधयेत्	(b) अभिज्ञानशाकुन्तलम्
(iii) अर्थो हि कन्या परकीय एव	(c) नीतिशतकम्
(iv) लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति	(d) कादम्बरी

(A) i	ii	iii	iv
d	c	b	a
(B) i	ii	iii	iv
c	b	d	a
(C) i	ii	iii	iv
d	a	b	c
(D) i	ii	iii	iv
a	c	b	d

68. निम्नलिखितेषु कतमा रचना हर्षवर्धनस्य नास्ति?

- (A) प्रियदर्शिका
- (B) नैषधीयचरितम्
- (C) नागानन्दम्
- (D) रत्नावली

69. ‘प्रबोधचन्द्रोदयम्’ कस्य रचना वर्तते?

- (A) कृष्णमिश्रस्य
- (B) कल्हणस्य
- (C) माघस्य
- (D) भर्तृहरेः

70. “वाक्यं रसात्मकं काव्यम्” कस्य परिभाषा अस्ति?

- (A) मम्मटस्य
- (B) विश्वनाथस्य
- (C) आनन्दवर्धनस्य
- (D) अभिनवगुप्तस्य

71. “तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलंकृती पुनः कापि” काव्यलक्षणमिदं कस्य विद्यते?

- (A) आनन्दवर्धनस्य
- (B) वामनस्य
- (C) पण्डितराजजगन्नाथस्य
- (D) मम्मटस्य

72. निम्नलिखितेषु भाषाविषयकं किं कथनं सत्यं नास्ति?

- (A) भाषा परम्परागतास्ति
- (B) भाषा समाजे अभिव्यक्तेः माध्यमम् अस्ति
- (C) भाषा मनोरञ्जनस्य साधनमस्ति
- (D) भाषा व्यक्तिगतसम्पत्तिः नास्ति

73. भाषायाः किं स्वरूपं परिवर्तनशीलं नास्ति?

- (A) संरचना
- (B) ध्वनयः
- (C) अभिव्यक्तेः साधनत्वम्
- (D) शब्दरूपाणि

74. पाश्चात्यमतानुसारं संस्कृतध्वनीनां विकासः कुतोऽभवत्?

- (A) प्राचीनभारोपीयपरिवारस्य भारोपीयभाषायाः
- (B) वैदिकभाषायाः
- (C) पालीभाषायाः
- (D) जर्मनभाषायाः

75. उपेन्द्रः इत्यस्मिन् रूपे कः सन्धिः वर्तते?

- (A) यण्
- (B) गुणः
- (C) वृद्धिः
- (D) दीर्घः

76. 'रामः शेते' इत्यत्र सन्धिरूपं किं भवति?

- (A) रामो शेते
- (B) रामष्वेते
- (C) रामश्शेते
- (D) रामश्शेते

77. सम्प्रदानकारके का विभक्तिः प्रयुज्यते?

- (A) चतुर्थी
- (B) तृतीया
- (C) पञ्चमी
- (D) सप्तमी

78. निम्नलिखितेषु को धातुः द्विकर्मकः अस्ति?

- (A) पठ्
- (B) दुह्
- (C) लिख्
- (D) गम्

79. 'वीरपुरुषकः ग्रामः' इत्यस्मिन् वाक्ये 'वीरपुरुषकः' पदे कः समासः?

- (A) तत्पुरुषः
- (B) अव्ययीभावः
- (C) द्वन्द्वः
- (D) बहुव्रीहिः

80. "रामः पुस्तकं पठति" इत्यस्य वाक्यस्य कर्मवाच्ये किं रूपं भविष्यति?

- (A) रामेण पुस्तकः पठ्यते
- (B) रामेण पुस्तकं पठ्यते
- (C) रामः पुस्तकेन पठ्यते
- (D) रामेण पुस्तकः पठितः

81. निम्नलिखितेषु वाक्येषु शुद्धभाववाच्यं रूपं चिनुत—

- (A) भूम्या कम्प्यते
- (B) भूमिः कम्पते
- (C) भूम्या कम्पते
- (D) भूमिना कम्प्यते

82. चतुर्विंशतिसाहस्रीसंहितानाम्ना निम्नलिखितेषु कः ग्रन्थः प्रसिद्धः?

- (A) श्रीमद्भागवतपुराणम्
- (B) वाल्मीकिरामायणम्
- (C) पद्मपुराणम्
- (D) स्कन्दपुराणम्

83. 'शोकः श्लोकत्वमागतः' उक्तिरियं कस्य कवेः सन्दर्भे प्रसिद्धाः अस्ति?

- (A) वेदव्यासस्य
- (B) कालिदासस्य
- (C) बाणभट्टस्य
- (D) वाल्मीकिः

84. महाभारते कति पर्वाणि सन्ति?

- (A) 17
- (B) 18
- (C) 21
- (D) 24

85. 'काव्यादर्शः' कस्य ग्रन्थोऽस्ति?

- (A) वामनस्य
- (B) भामहस्य
- (C) भरतमुनेः
- (D) दण्डिनः

86. निम्नलिखितेषु महाकाव्यस्य प्रथमं लक्षणं केन दत्तम्?

- (A) वामनेन
- (B) विश्वनाथेन
- (C) भामहेन
- (D) मम्मटेन

87. निम्नलिखितेषु कतमं दर्शनं षड्दर्शनेषु न विद्यते?

- (A) वेदान्तदर्शनम्
- (B) सांख्यदर्शनम्
- (C) न्यायदर्शनम्
- (D) बौद्धदर्शनम्

88. मनुप्रोक्तेषु दशधर्मलक्षणेषु किं न विद्यते?

- (A) अभयम्
- (B) धृतिः
- (C) क्षमा
- (D) शौचम्

89. विधिवद् विद्याध्ययनं प्राचीनकाले निम्नलिखितेषु कस्मिन्नाश्रमेऽभवत्?

- (A) गृहस्थाश्रमे
- (B) ब्रह्मचर्याश्रमे
- (C) संन्यासाश्रमे
- (D) वानप्रस्थाश्रमे

90. मनुस्मृत्यानुसारं नामकरणसंस्कारः जन्मतः कस्मिन् दिने भवति?

- (A) त्रयोदशे
- (B) पञ्चदशे
- (C) दशमे
- (D) षोडशे

91. वर्णधर्मानुसारं कृषिकर्म कस्य विद्यते?

- (A) वैश्यस्य
- (B) कृषकस्य
- (C) शूद्रस्य
- (D) क्षत्रियस्य

92. 'कठोपनिषद्' कस्य वेदस्य उपनिषद् अस्ति?

- (A) अथर्ववेदस्य
- (B) ऋग्वेदस्य
- (C) शुक्लयजुर्वेदस्य
- (D) कृष्णयजुर्वेदस्य

93. कठोपनिषदि कति वल्लयः सन्ति?

- (A) 8
- (B) 6
- (C) 3
- (D) 4

94. यमः नचिकेतसं कति वरान् अयच्छत्?

- (A) चतुरः
- (B) पञ्च
- (C) त्रीन्
- (D) द्वौ

95. 'श्रीमद्भगवद्गीता' महाभारतस्य कस्मिन् पर्वणि वर्तते?

- (A) शान्तिपर्वणि
- (B) भीष्मपर्वणि
- (C) द्रोणपर्वणि
- (D) उद्योगपर्वणि

96. श्रीमद्भगवद्गीतायां विभूतियोगः कस्मिन् अध्याये विद्यते?

- (A) दशमे
- (B) एकादशे
- (C) द्वादशे
- (D) तृतीये

97. अर्जुनस्य शंखस्य किं नाम आसीत्?

- (A) पौण्ड्रः
- (B) पाञ्चजन्यः
- (C) देवदत्तः
- (D) मणिपुष्पकः

98. निम्नलिखितेषु महाकाव्यं किम्?

- (A) रघुवंशम्
- (B) मेघदूतम्
- (C) ऋतुसंहारम्
- (D) विक्रमोर्वशीयम्

99. कुमारसम्भवे कति सर्गाः कालिदासरचिताः मन्यन्ते?

- (A) अष्टादश
- (B) दश
- (C) द्वादश
- (D) अष्टौ

100. 'किरातार्जुनीयम्' कस्य रचना अस्ति?

- (A) श्रीहर्षस्य
- (B) भारवेः
- (C) कालिदासस्य
- (D) बाणभट्टस्य

03/FH/CC/M-2023-33

पुस्तिका शृंखला

उम्मीदवार का अनुक्रमांक

--	--	--	--	--	--

D

प्रश्न-पुस्तिका

संस्कृत भाषा और साहित्य

समय : 2 घण्टे

पूर्णांक : 100

प्रश्नों के उत्तर देने से पहले नीचे लिखे अनुदेशों को ध्यान से पढ़ लें।

महत्त्वपूर्ण अनुदेश

1. इस प्रश्न-पुस्तिका में कुल 100 प्रश्न हैं।
2. सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।
3. सभी प्रश्नों के उत्तर दें।
4. परीक्षा आरम्भ होते ही आप अपनी प्रश्न-पुस्तिका की जाँच कर देख लें कि इसके ऊपर दायीं ओर प्रश्न-पुस्तिका की शृंखला मुद्रित है। कृपया जाँच लें कि पुस्तिका में रफ़ कार्य हेतु दो पृष्ठों (पृष्ठ संख्या 14 और 15) सहित पूरे 16 मुद्रित पृष्ठ हैं और कोई प्रश्न या पृष्ठ बिना छपा हुआ या फटा हुआ या दोबारा आया हुआ तो नहीं है। पुस्तिका में किसी प्रकार की त्रुटि पाने पर तत्काल इसके बदले इसी शृंखला की दूसरी सही पुस्तिका ले लें।
5. इस पृष्ठ के ऊपर निर्धारित स्थान में अपना अनुक्रमांक अवश्य लिखें। प्रश्न-पुस्तिका पर और कुछ न लिखें।
6. प्रश्नों के उत्तर देने के लिए आपको वीक्षक द्वारा अलग से उत्तर पत्रक दिया जायेगा। अपने उत्तर पत्रक के पृष्ठ-2 पर निर्धारित स्थान में अपना नाम, अनुक्रमांक, प्रश्न-पुस्तिका शृंखला तथा अन्य विवरण अवश्य लिखें अन्यथा आपका उत्तर पत्रक जाँचा नहीं जायेगा।
7. उत्तर पत्रक के पृष्ठ-2 पर निर्धारित स्थान में अपने अनुक्रमांक तथा प्रश्न-पुस्तिका की शृंखला A, B, C या D जैसा इस प्रश्न-पुस्तिका के आवरण पृष्ठ के ऊपर दायीं ओर अंकित है, से सम्बन्धित कोष्ठक को काली/नीली स्याही के बॉल-पॉइंट पेन से अवश्य कूटबद्ध करें। उत्तर पत्रक पर प्रश्न-पुस्तिका शृंखला अंकित नहीं करने अथवा गलत शृंखला अंकित करने पर उत्तर पत्रक का सही मूल्यांकन नहीं होगा।
8. इस पुस्तिका में सभी प्रश्न और उनके उत्तर संस्कृत में मुद्रित हैं। प्रत्येक प्रश्न के चार उत्तर—(A), (B), (C) और (D) क्रम पर दिये गये हैं। उनमें से आप सबसे सही केवल एक उत्तर को चुनें और अपने उत्तर पत्रक पर अंकित करें। यदि आपको ऐसा लगे कि किसी प्रश्न के एक से अधिक उत्तर सही हैं, तो आप अपने उत्तर पत्रक में उस उत्तर को अंकित करें जो आपको सर्वोत्तम लगे। प्रत्येक प्रश्न के लिए केवल एक ही उत्तर चुनना है। आपका कुल प्राप्तांक आपके द्वारा उत्तर पत्रक में अंकित सही उत्तरों पर निर्भर होगा।
9. उत्तर पत्रक में प्रत्येक प्रश्न संख्या के सामने चार वृत्त इस प्रकार बने हुए हैं—(A), (B), (C) और (D)। प्रश्नों के उत्तर देने के लिए आपको अपनी पसन्द के केवल एक वृत्त को काली/नीली स्याही के बॉल-पॉइंट पेन से चिह्नित करना है। प्रत्येक प्रश्न के लिए केवल एक उत्तर को चुनें और उसे अपने उत्तर पत्रक में चिह्नित करें। आप उत्तर पत्रक में यदि एक प्रश्न के लिए एक से अधिक वृत्त में निशान लगाते हैं, तो आपका उत्तर गलत माना जायेगा। उत्तर पत्रक में उत्तर को चिह्नित करने के लिए केवल काली/नीली स्याही के बॉल-पॉइंट पेन का ही प्रयोग करें। किसी भी प्रकार का काट-कूट अथवा परिवर्तन मान्य नहीं है।
10. प्रश्न-पुस्तिका से कोई पन्ना फाड़ना या अलग करना मना है। प्रश्न-पुस्तिका और उत्तर पत्रक को परीक्षा की अवधि में परीक्षा भवन से बाहर कदापि न ले जायें। परीक्षा के समापन पर उत्तर पत्रक वीक्षक को अवश्य सौंप दें। उसके बाद आपको अपनी प्रश्न-पुस्तिका अपने साथ ले जाने की अनुमति है।
11. ऊपर के अनुदेशों में से किसी एक का भी पालन नहीं करने पर आप पर आयोग के विवेकानुसार कार्रवाई की जा सकती है अथवा आपको दण्ड दिया जा सकता है।

Note : English version of the instructions is printed on the First Page of this Booklet.

